

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande pensioner och understöd.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda, till utskottet hänvisade framställningar angående vissa pensioner och understöd.

1:o) I en till riksdagen den 4 februari 1921 avlåten proposition, nr 49, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till sådana f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare, som frånträtt sina befattningar före 1918 års ingång, och vilka åtnjuta understöd för sin återstående livstid av det å postverkets stat för driftkostnader upptagna förslagsanslaget till livräntor och understöd, må under år 1921 av postmedel utbetalas förhöjning med femtio procent av vederbörande tillkommande understöd.

Ang. förhöjning för år 1921 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd.

I fråga om den i ärendet lämnade utredningen får utskottet hänvisa till berörda statsrådsprotokoll.

Utskottet, som tillåter sig erinra, att förlidet års riksdag fattade enahanda beslut i ämnet, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

2:o) I en till riksdagen, den 21 januari 1921 avlåten proposition, nr 36, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag,

Ang. understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 8 saml. 11 häft. (Nr 13.)

föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva:

dels att medicine licentiaten *Seth Valentin Lindström* må från och med månaden näst efter den, under vilken han kan komma att entledigas från sin anställning som telegrafverkets läkare, av verkets medel under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 2,000 kronor;

dels att förre bokhållaren *Knut Alfred Norélius'* änka *Aurora Norélius*, född Lagergréen, må från och med den 1 juli 1920 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, uppbära ett understöd av telegrafverkets medel till belopp av 360 kronor för år räknat,

I fråga om utredningen i förevarande ärenden tillåter sig utskottet att hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda, att riksdagen må medgiva,

a) att medicine licentiaten *Seth Valentin Lindström* må från och med månaden näst efter den, under vilken han kan komma att entledigas från sin anställning som telegrafverkets läkare, av verkets medel under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 2,000 kronor; samt

b) att förre bokhållaren *Knut Alfred Norélius'* änka *Aurora Norélius*, född Lagergréen, må från och med den 1 juli 1920 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, uppbära ett understöd av telegrafverkets medel till belopp av 360 kronor för år räknat.

Ang. engångsbidrag till telegrafverkets änke- och pupillkassa för beredande av familjepension åt efterlevande till viss från aktiebolaget

3:o) I en till riksdagen den 4 februari 1921 avlåten proposition, nr 50, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att såsom bidrag till beredande av delaktighet i telegrafverkets änke- och pupillkassa för den från aktiebolaget Stockholmstelefon av telegrafverket övertagna personal, vilken erhållit ordinarie tjänst vid nämnda verk, må av telegrafmedel till berörda kassa utbetalas ett belopp av 81,912 kronor.

I statsrådsprotokollet är upplyst, bland annat, följande:

I sammanhang med övertagandet år 1918 av aktiebolaget Stockholmstelefon telefontelefonanläggningar träffades mellan telegrafstyrelsen och direktionen för Allmänna telefonaktiebolagets pensions- och gratifikationskassa ett avtal, varigenom de hos aktiebolaget Stockholmstelefon anställda tjänstemän, vilka varit tillförsäkrade pension från bolaget och övergått i telegrafverkets tjänst, tillerkändes rätt till tjänstepension från telegrafverket, mot villkor dels att bolaget förpliktade sig att erlägga retroaktivavgifter i enlighet med verkställda beräkningar och dels att personalen i fråga erlade pensionsavgifter i likhet med vad som vore gällande för telegrafverkets tjänstemän. Någon rätt till pension för efterlevande hustru och barn var däremot bolagets personal icke tillförsäkrad, varför bolaget icke ansåg sig hava någon anledning att ekonomiskt medverka till att personalen tillerkändes dylik rätt efter densammas övergång i telegrafverkets tjänst.

*Stockholms-
telefon över-
tagen per-
sonal.*

Enligt bestämmelse i 2 § i det av Kungl. Maj:t den 10 december 1920 för telegrafverkets änke- och pupillkassa fastställda reglemente har varje manlig innehavare av ordinarie tjänst vid telegrafverket skyldighet att vara delägare i kassan. Motsvarande bestämmelse fanns även intagen i § 1 av det tidigare gällande reglementet av den 17 juni 1908. Då enligt bägge reglementena delägarnas årsavgifter till kassan utgå oberoende av inträdesåldern i densamma och retroaktivavgifter icke förekomma, skulle det givetvis hava inneburit en alltför stor risk för kassan, om de från aktiebolaget Stockholmstelefon till telegrafverket övergångna manliga befattningshavare, av vilka flertalet överförts å ordinarie stat från och med den 1 juli 1920, skulle hava vunnit delaktighet i kassan utan att densamma tillfördes ersättning härför, särskilt som många av dem uppnått mera framskriden ålder.

På framställning av telegrafstyrelsen i skrivelse den 4 november 1919 har också Kungl. Maj:t i brev den 12 december 1919, bland annat, bemyndigat styrelsen förordna, att vid dylik tjänstemans konstituerande till ordinarie befattning vid telegrafverket hans inträdande i telegrafverkets ordinarie tjänst icke skulle medföra delägarskap i telegrafverkets änke- och pupillkassa, och har sådant förbehåll intagits i vederbörandes konstitutorial. Anmärkas må även i detta sammanhang, att i 39 § av reglementet den 10 december 1920 föreskrives, att från delaktighet i kassan kunna genom beslut av Kungl. Maj:t undantagas innehavare av ordinarie tjänst vid telegrafverket, vilka vid statens övertagande av enskilt företag övergått i tjänst vid verket.

I skrivelse den 31 augusti 1920 har nu *telegrafstyrelsen* gjort framställning om statsbidrag till telegrafverkets änke- och pupillkassa för be-

redande av pensioner åt efterlevande till ifrågavarande personal och därvid på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta att till nämnda kassa av telegrafverkets medel anvisa ett engångsbidrag av 175,000 kronor för beredande av familjepension åt efterlevande till den från aktiebolaget Stockholmstelefon av telegrafverket övertagna personal, vilken erhållit eller kommer att erhålla ordinarie tjänst vid telegrafverket.

Till följd av remiss har *kommunikationsverkens lönekommitté* den 13 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet. Kommittén har därvid i likhet med telegrafstyrelsen förordat beviljande av statsbidrag för ifrågavarande ändamål. Kommittén har emellertid på anförda skäl ansett, att beloppet av detta bidrag kunde inskränkas till 81,912 kronor.

Departementschefen.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Lika med telegrafstyrelsen och lönekommittén anser jag, att åtgärder böra vidtagas för att den från aktiebolaget Stockholmstelefon av telegrafverket övertagna personal må erhålla möjlighet att sörja för pensioneringen av sina efterlevande genom inträde i telegrafverkets änke- och pupillkassa i enlighet med bestämmelserna i det nya reglementet av den 10 december 1920. Med en sådan åtgärd skulle jämväl undvikas, att i en mängd fall frågor om beredande av pension direkt av statsmedel åt efterlevande till ifrågavarande befattningshavare tid efter annan behövde underställas riksdagens prövning, vilket eljest säkerligen skulle bli förhållandet.

Större delen av den övertagna personalen skulle emellertid vid sitt inträde i kassan vara av relativt hög levnadsålder, vadan den risk, kassan måste åtaga sig för pensioneringen, icke skulle komma att uppvägas av de pensionsavgifter, som av personalen efter inträde i kassan årligen skola erläggas. Att de nytillträdande delägarna själva skulle i sin helhet betala erforderligt tillskott till kassan för övertagande av avsedda pensionsskyldighet torde ej böra ifrågasättas. Ehuru jag hyst någon tvekan, om ej möjligen någon del av det behövliga tillskottet borde kunna gäldas i sådan ordning, har jag emellertid, med hänsyn till att några retroaktivavgifter ej i reglementet äro stadgade för någon delägare i kassan och på grund av vad lönekommittén i övrigt anfört, ansett mig böra tillstyrka förslaget, att staten träder emellan och med ett engångsbidrag till kassan, motsvarande hela summan av det erforderliga tillskottet, underlättar personalens delägarskap i kassan, helst genomförandet av en anordning med uppdelning av bidraget skulle vara förbundet med åtskilliga svårigheter.

Vad beloppet av det ifrågasatta bidraget beträffar, framgår av löne-

kommitténs utredning i ämnet, att ett bidrag av 81,912 kronor skulle kunna anses tillräckligt för att bereda dem av nu omförmälda befattningshavare, som erhållit ordinarie tjänst vid telegrafverket, delaktighet i kassan. Då kommitténs beräkning av bidragets belopp är grundad på den förutsättningen, att nämnda befattningshavare i fråga om inbetalning av avgifter skulle bli jämförda med telegrafverkets övriga ordinarie personal — något som däremot ej synes bli fallet vid tillämpning av telegrafstyrelsens beräkningssätt — vill jag ansluta mig till lönekommitténs förslag i ämnet. Något statsbidrag till kassan för den personal, som ännu ej vunnit ordinarie anställning vid telegrafverket, torde däremot av skäl, som lönekommittén anfört, ej vara behöfvligt.»

Även utskottet anser åtgärder från statens sida böra vidtagas för beredande av möjlighet för den av telegrafverket från aktiebolaget Stockholmstelefon övertagna personalen till inträde i telegrafverkets änke- och pupillkassa. Beträffande beloppet av det ifrågasatta statsbidraget har utskottet icke funnit anledning till erinran mot den av kommunikationsverkens lönekommitté gjorda beräkningen. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

4:o) I en inom andra kammaren av herrar *Hedvall* och *Sjöström* väckt motion, nr 109, hemställes, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna förra städerskan vid statens järnvägar *Sofia Dorotea Verhage*, född Hellman, en årlig pension av 400 kronor att utgå fr. o. m. den 1 januari 1921.» *Ang. pension åt förra städerskan vid statens järnvägar Sofia Dorotea Verhage, född Hellman.*

Till stöd härför anföres i motionen:

»Den 1 oktober 1919 nödgades städerskan *Sofia Verhage*, änka efter extra lokputsaren *Verhage*, att på grund av hög ålder och tilltagande sjuklighet sluta sin anställning vid statens järnvägar.

Ända sedan år 1885, då hon på grund av mannens frånfalle själv måste sörja för sitt och familjens uppehälle, har hon skött städningen av expeditions-, reserv- och överliggningsrummen vid statens järnvägars lokomotivstallar i Göteborg. Sedan hon av ovan angivna orsaker nödgats sluta sin anställning som städerska, har hon för sin försörjning huvudsakligen varit hänvisad till den hjälp hennes barn kunnat lämna. Dessa äro emellertid själva familjeförsörjare samt i små omständigheter och kunna därför icke, så som önskligt och nödigt är, draga försorg om den gamla.

Intyg om änkan Verhages 35-åriga anställning samt präst- och läkareintyg skola tillhandahållas vederbörande utskott.»

Till utskottet hava överlämnats intyg, bestyrkande riktigheten av de i motionen lämnade uppgifterna.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att änkan Verhage, som är född den 26 december 1849 och alltså uppnått en ålder av 71 år, under en tid av omkring 35 år varit anställd såsom städerska vid statens järnvägars lokomotivstallar i Göteborg och att hon hösten 1919 på grund av sjuklighet, som gjort henne oförmögen att genom arbete försörja sig, lämnat sin berörda anställning. Med hänsyn till vad sålunda blivit upplyst rörande änkan Verhage och hennes verksamhet i statens järnvägars tjänst anser utskottet, att något understöd bör beredas henne under hennes återstående livstid. Beträffande storleken av detta har utskottet icke haft något att erinra mot motionärernas förslag. Understödet torde böra anvisas att utgå av trafikmedel.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må medgiva, att till förra städerskan vid statens järnvägar änkan Sofia Dorotea Verhage, född Hellman, må från och med den 1 januari 1921 under hennes återstående livstid av trafikmedel utgå ett årligt understöd av fyrahundra kronor.

Ang. årligt
understöd åt
e. o. gräns-
ridaren O. O.
Sandins
änka och
barn.

5:o) I en till riksdagen den 4 februari 1921 avlåten proposition nr 58 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie gränsridaren i Haparanda tullkammardistrikt Olof Oskar Sandins änka *Maria Vilhelmina Sandin*, född Harju, samt makarnas tre barn Karl Oskar, Johannes Gustaf Adolf och Nanna Cecilia tilldelas ett årligt understöd av 336 kronor att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 januari 1921 utgå enligt — i tillämpliga delar — de grunder, som i reglementet den 30 maj 1884 för tullstatens enskilda pensionsinrättning med däruti sedermera gjorda ändringar föreskrivas i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket, samt med iakttagande, att understödsbeloppet minskas med 42 kronor för varje barn vid upphörandet av dess rätt till pension.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

På de skäl, som i statsrådsprotokollet blivit anförda, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 58
må av riksdagen bifallas.

6:o) I en till riksdagen avlåten, den 10 december 1920 dagtecknad proposition, nr 12, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departements-^{Ang. vissa pensioner från statens domäners fond.}chefen hemställt.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för nyssangivna dag hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

a) att en var av förre kronojägarna i Björsjö bevakningstrakt av Malingsbo revir *Erik Gustaf Andersson* och i Vassgård norra bevakningstrakt av Kristinehamns revir *Anders Gustaf Andersson Ekman* må, Andersson från och med den 1 mars 1920 och Ekman från och med den 1 maj 1920 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en årlig fyllnadspension till sådant belopp, att båda pensionsbeloppen tillsammans uppgå till 1,400 kronor för år, samt

b) att förre extra skogsbevakaren i Jörns revir *Carl Erik Stenberg* må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor att utgå från statens domäners fond.

I fråga om den i ämnet förebragta utredning får utskottet hänvisa till propositionen bilagt utdrag av ovannämnda statsrådsprotokoll.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 12
må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 februari 1921.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.